

Univerza v Mariboru

Fakulteta za logistiko

Poročilo in evalvacija drugega kroga posvetov »Heroji furajo v pižamah«

Avtorji: dr. Tina Cvahte Ojsteršek, dr. Darja Topolšek

Celje, 2022

Poročilo je izdelano kot del programa [Heroji], ki ga sofinancira Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije v okviru Javnega razpisa za sofinanciranje programov varovanja in krepitev zdravja do leta 2022.

Kazalo vsebine

UVOD	2
1 MATERIALI IN METODE	4
1.1 VPRAŠALNIK.....	5
3 REZULTATI RAZISKOVANJA	6
3.1 DEMOGRAFIJA.....	6
3.2 ANALIZA VPRAŠALNIKOV PRED POSVETOM	6
3.3 ANALIZA VPRAŠALNIKOV PO POSVETU.....	9
3.4 PRIMERJALNA ANALIZA ODGOVOROV ANKETE PRED IN PO POSVETU	10
SKLEP	19
PRILOGE	21
PRILOGA 1: VPRAŠALNIK PRED POSVETOM	21
PRILOGA 2: VPRAŠALNIK PO POSVETU.....	22

Kazalo slik

SLIKA 1: STRINJANJE S TRDITVAMI PRED POSVETOM.....	8
SLIKA 2: STRINJANJE S TRDITVAMI PO POSVETU.....	9

Kazalo tabel

TABELA 1: STATISTIKA OCEN POSAMEZNIH TRDITEV PRED IN PO INTERVENCIJI	11
TABELA 2: REZULTATI T-TESTA ZA OCENE POSAMEZNEGA PARA TRDITEV PRED IN PO INTERVENCIJI	12

Uvod

V okviru projekta HEROJI, katerega izvedbo sofinancira Ministrstvo za zdravje RS, Zavod Vozim izvaja delavnice z mladimi, katerih namen je zmanjšati število voženj pod vplivom alkohola. Delavnice Heroji furajo v pižamah oz. praktični del na posvetih sta del te iniciative. Namen iniciative je združiti številne deležnike na področju zmanjševanja voženj pod vplivom alkohola z osredotočenostjo na mlade (dijake 3. letnikov srednjih šol), ki so v procesu pridobivanja vozniškega izpita ali v obdobju, ko to postane aktualno.

Z udeleženci se pred in po posvetu izvede anketni vprašalnik, kjer se preverijo njihovi odnosi do različnih situacij in elementov prometne varnosti. V sklopu začetnih aktivnosti projekta je potekala tudi evalvacija vprašalnikov in meritev, ki so ugotavljali uspešnost izvedenih intervencij in vzporedno tudi evalvirali uporabljene vprašalnike in celotno metodologijo spremljanja uspešnosti.

Evalvacija »Heroji furajo v pižama«, ki je bila izvedena leta 2021, je pokazala sledeče:

- Celokupno analiza kaže na uspešnost intervencij, saj se pri ključnih elementih, na katere ciljajo intervencije, po delavnicah pokažejo spremembe v odnosu mladostnikov.
- Mladostniki povečajo svoje zavedanje, da tudi manjša količina alkoholnih pijač pred vožnjo vpliva na vozniške sposobnosti.
- Odnos mladostnikov do alkohola in drog kot potencialnih vplivov se je po izvedenih delavnicah poostril.
- Pri nekaterih področjih/vprašanjih je bilo zaznano, da prihaja do nesoglasij med rezultati anket in cilji iniciative, na primer pri vprašanjih, ki se nanašajo na uporabo marihuane. Domnevalo se je, da do neskladij prihaja zaradi neustreznosti posameznih vprašanj v smislu definicije konoplje/marihuane na splošno, ne samo kot droge, in v nespecifično zastavljenih vprašanjih.
- Druga težava, ki smo jo zaznali pri anketi, je v usmerjenosti trditev, ki jih anketiranci ocenjujejo.

Vsled nekaterih ugotovitev iz predhodnega poročila, se je pripravil spremenjen evalvacijski vprašalnik. Slednji se je testiral na več delavnicah, rezultati pa sledijo v tem poročilu.

1 Materiali in metode

Del projekta »Heroji« so tudi evalvacije posvetov »Heroji furajo v pižamah« (v nadaljevanju HFVP). V začetni fazi projekta so bili pripravljene vprašalniki, ki se uporabljajo za evalvacijo učinkovitosti delavnic, in sicer na način, da bi sodelujoči rešili vprašalnik PRED posvetom in potem še vprašalnik PO posvetu. Ker je evalvacija teh vprašalnikov za posvete HFVP podala sklepne ugotovitve o delni neprimernosti obstoječih vprašalnikov, so se pripravili delno spremenjeni vprašalniki, ki so bili uporabljeni za evalvacijo v naslednjem krogu izvajanja posvetov.

Tokratno poročilo tako zajema analizo posvetov, izvedenih na dveh šolah, in sicer GSŠRM Kamnik in SŠ Črnomelj.

Za posvete na srednjih šolah smo v analizo PRED posvetom vključili 51 anketnih vprašalnikov, PO posvetu pa 49. Za primerjavo PRED in PO smo v analizo vključili 48 (vključeni le tisti, ki so bili rešeni od iste osebe in to PRED in PO delavnici) anketnih vprašalnikov.

Rezultati analiz anketnih vprašalnikov temeljijo na analizi podatkov v programskem paketu SPSS, ki poleg osnovnih statistik omogoča primerjavo med skupinami, ki v tem primeru predstavljajo primerjavo odgovorov iste osebe PRED in PO posvetu.

Odgovori na vprašalnika PRED in PO so bili najprej analizirani ločeno, kjer smo prek izračuna odstotkov odgovorov pridobili frekvenco posameznih ocen posamezne trditve, nato smo primerjali še povprečno vrednost ocene posamezne trditve pri celotni opazovani skupini. Nadalje pa smo primerjali odgovore posameznikov na iste trditve PRED in PO posvetu. Za podrobnejšo analizo razlike v odgovorih PRED in PO posvetu smo izvedli t-test za odvisna vzorca, oz. parni t- test. V določenih primerih smo v rezultatih zasledili tudi manjkajoče podatke, ki jih lahko opredelimo kot »neodgovor spremenljivke« (item non-response), saj pri določenih vprašanjih, tam kjer je npr. več trditev, manjkajo vrednosti le pri nekaterih trditvah (in ne pri celotnem vprašanju). Ta

problem smo rešili z eno izmed treh strategij reševanja manjkajočih podatkov in sicer s t.i. »metodo vstavljanja« na osnovi Bayesovega pristopa.

Za analizo predpostavimo ničelno hipotezo $H_0 = \mu_{PRED} - \mu_{PO}$ in osnovno raziskovalno hipotezo $H_1 = \mu_{PO} < \mu_{PRED}$.

1.1 Vprašalnik

Vprašalnik je zajemal dva sklopa, ki sta si vsebinsko v večini enaka. Razlog je v tem, da se je anketa izvedla PRED posvetom in PO njem, da se tako lahko ugotovi vpliv posveta na posameznika.

Vprašalnik PRED posvetom je najprej zajemal vprašanja o starosti in spolu. V nadaljevanju pa se je sodelujočega na posvetu vprašalo grede njegovih voznških dovoljenj. Sledilo je vprašanje: »Na lestvici od 1 do 5 oceni STRINJANJE s sledečimi trditvami, pri čemer 1 pomeni "Sploh se ne strinjam" in 5 pomeni "Popolnoma se strinjam"«, ki je zajemalo 15 trditev.

Vprašalnik PO posvetu je prav tako zajemal podatke o starosti in spolu ter isto tabelo s trditvami, kot jo je imel vprašalnik PRED posvetom.

3 Rezultati raziskovanja

Analiza rezultatov raziskovanja temelji na 51 vprašalnikih PRED posvetom in 49 vprašalnikih PO posvetu. Sistem zbiranja podatkov je omogočal povezovanje odgovorov istega anketiranca, ki je vprašalnik rešil pred in po posvetu, kar omogoča primerjavo oz. analizo vpliva posveta na posameznika.

3.1 Demografija

Prvi del vprašalnika PRED posvetom se je nanašal na demografijo in podatke o vozniških izpilih. Sodelujoče na posvetu smo vprašali o njihovi starosti in spolu, ter v nadaljevanju še o tem, kakšno vozniško dovoljenje imajo in kako dolgo.

Kot že omenjeno, je anketo PRED posvetom rešilo 51 udeležencev, PO posvetu pa 49. Od vseh 51 anketiranih je bila večina stara 17 (86 %) in 16 let (14 %). Glede na spol so anketiranci neenakomerno udeleženi (31 % moških in 69 % žensk).

V nadaljevanju smo anketirance povprašali o tem, ali imajo vozniško dovoljenje. In sicer za področja: a) Kolesa z motorjem (kategorija AM); b) Motorna kolesa (kategorija A) in c) Avtomobil (kategorija B). Eden sodelujoči ima izpit za Kolo z motorjem (24 mesecev) in eden za Motorno kolo. Izpit za avtomobil ima pet udeležencev posveta (eden 12 mesecev/8 mesecev/6 mesecev/ in dva slušatelja 2 meseca).

3.2 Analiza vprašalnikov PRED posvetom

Drugi del vprašalnika je zajemal sledeče trditve:

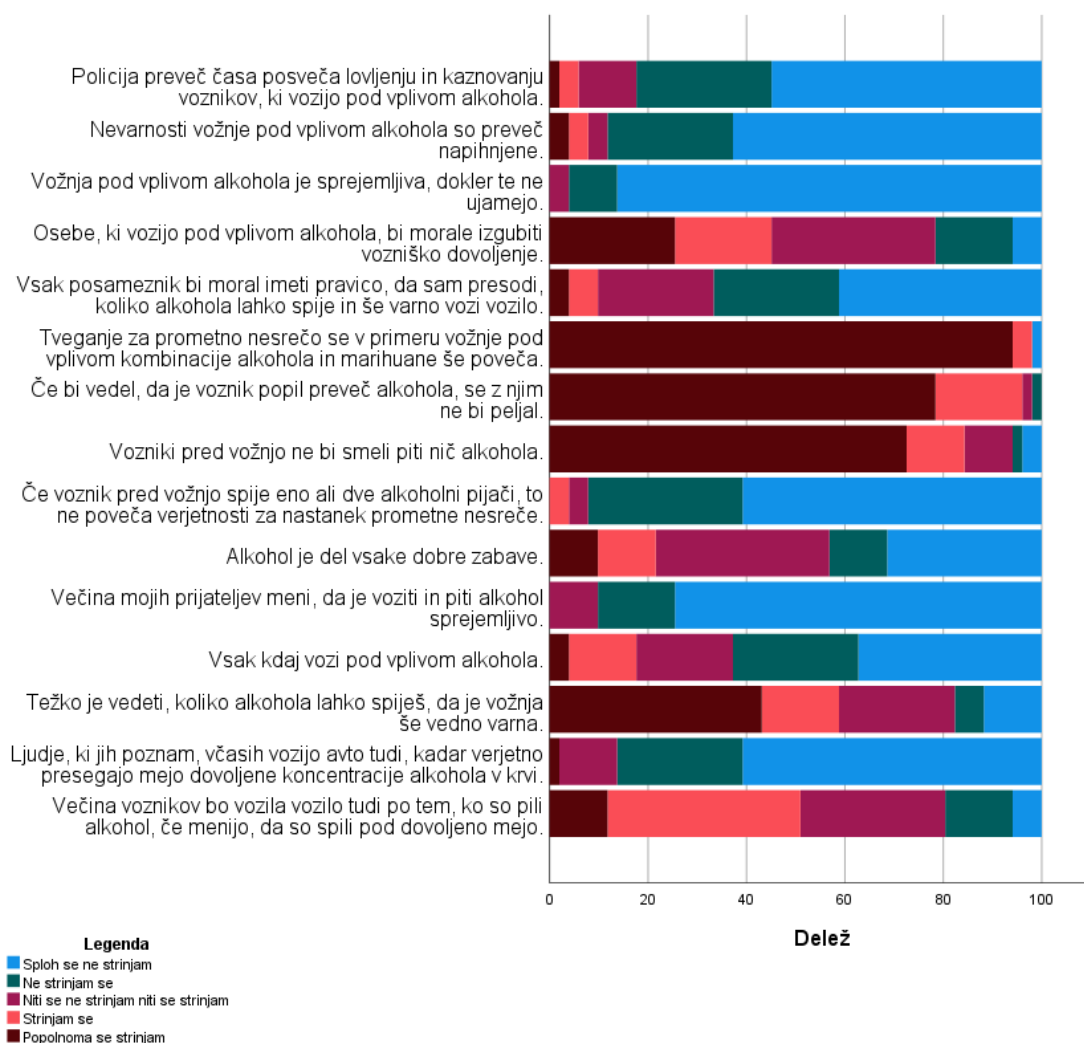
- Večina voznikov bo vozila vozilo tudi po tem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo.
- Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avto tudi, kadar verjetno presegajo mejo dovoljene koncentracije alkohola v krvi.

- Težko je vedeti, koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vedno varna.
- Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola.
- Večina mojih prijateljev meni, da je voziti in piti alkohol sprejemljivo.
- Alkohol je del vsake dobre zabave.
- Če voznik pred vožnjo spije eno ali dve alkoholni pijači, to ne poveča verjetnosti za nastanek prometne nesreče.
- Vozniki pred vožnjo ne bi smeli piti nič alkohola.
- Če bi vedel, da je voznik popil preveč alkohola, se z njim ne bi peljal.
- Tveganje za prometno nesrečo se v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in marihuane še poveča.
- Vsak posameznik bi moral imeti pravico, da sam presodi, koliko alkohola lahko spije in še varno vozi vozilo.
- Osebe, ki vozijo pod vplivom alkohola, bi morale izgubiti voziško dovoljenje.
- Vožnja pod vplivom alkohola je sprejemljiva, dokler te ne ujamejo.
- Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so preveč napihnjene.
- Policija preveč časa posveča lovljenju in kaznovanju voznikov, ki vozijo pod vplivom alkohola.

Na te trditve so anketiranci odgovarjali z vidika strinjanja z njimi na Likertovi lestvici (1 - "Sploh se ne strinjam" in 5 "Popolnoma se strinjam").

Rezultati anket PRED posvetom so podani v nadaljevanju v grafični in opisni obliki.

Slika 1: Strinjanje s trditvami PRED posvetom

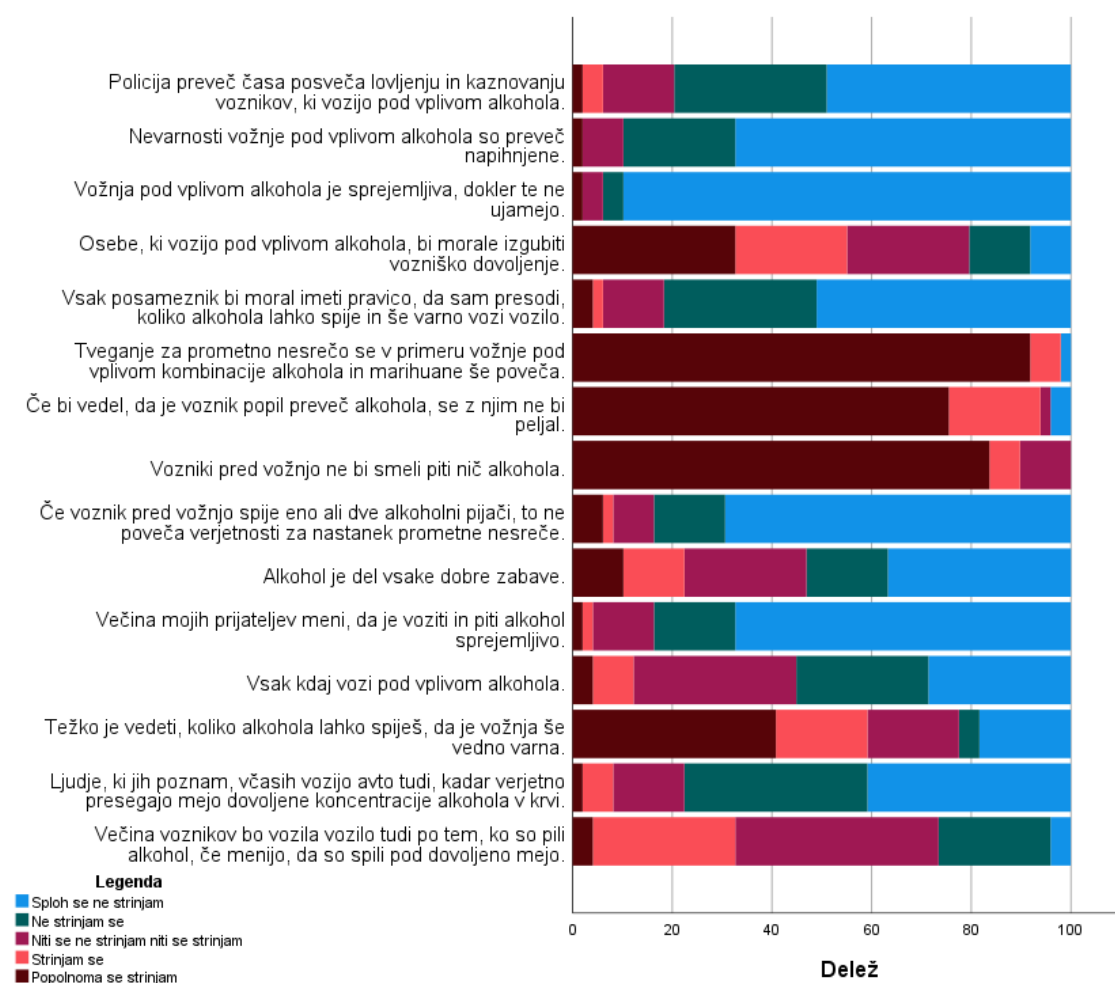

Glede na rezultate anketnega vprašalnika (Slika 1), povezanega s predstavljenimi trditvami, lahko povzamemo, da se anketiranci v največji meri sploh ne strinjajo s trditvijo »Vožnja pod vplivom alkohola je sprejemljiva, dokler te ne ujamejo.« (v 86,3 %) in s trditvijo »Večina mojih prijateljev meni, da je voziti in piti alkohol sprejemljivo.« (74,5 %). Največje strinjanje (»Popolnoma se strinjam«) pa so izkazali za trditev »Tveganje za prometno nesrečo se v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in marihuane še poveča.« (94,1 %) in »Če bi vedel, da je voznik popil preveč alkohola, se z njim ne bi peljal.« (78,4 %).

3.3 Analiza vprašalnikov PO posvetu

Prvi del vprašalnika PO posvetu je enak tistemu PRED posvetom, zaradi tega trditve tukaj ne bomo ponovno pisali. Vprašalnik PO posvetu je imel dodatni vprašnji in sicer: »Na lestvici od 1 do 5 oceni današnji posvet, pri čemer 5 pomeni »Zelo sem zadovoljen z izvedbo posveta« in 1 pomeni »Sploh nisem zadovoljen z izvedbo posveta« in »Tak dogodek bi priporočil ostalim sovrstnikom.«.

Slika 2: Strinjanje s trditvami PO posvetu

Glede na rezultate anketnega vprašalnika (Slika 2), povezanega z predstavljenimi trditvami, lahko povzamemo, da se anketiranci v največji meri sploh ne strinjajo s trditvijo »Vožnja pod vplivom alkohola je sprejemljiva, dokler te ne ujamejo.« (v 89,8 %)

in s trditvijo »Če voznik pred vožnjo spiše eno ali dve alkoholni pijači, to ne poveča verjetnosti za nastanek prometne nesreče.« (v 69,4 %).

Največje strinjanje (»Popolnoma se strinjam«) pa so izkazali za trditev »Tveganje za prometno nesrečo se v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in marihuane še poveča.« (v 91,8 %) in »Vozniki pred vožnjo ne bi smeli piti nič alkohola.« (v 83,7 %).

V okviru vprašalnika PO posvetu je bilo zastavljeno še dodatno vprašanje, ki se je glasilo: Na lestvici od 1 do 5 oceni današnji posvet, pri čemer 5 pomeni »Zelo sem zadovoljen z izvedbo posveta« in 1 pomeni »Sploh nisem zadovoljen z izvedbo posveta«. Anketirani so v 81,25 % odgovorili z »Zelo sem zadovoljen z izvedbo posveta« (ocena 5).

3.4 Primerjalna analiza odgovorov ankete PRED in PO posvetu

Že surova analiza vprašalnikov daje slutiti, da se odgovori pred in po intervenciji razlikujejo.

Rezultati analize so prikazani v spodnjih dveh tabelah (Tabela 1 in Tabela 2). Tabela 1 prikazuje deskriptivno statistiko ocen posameznih trditev – povprečno oceno trditve za odgovore PRED in PO posvetu ter standardni odklon.

Tabela 1: Statistika ocen posameznih trditev PRED in PO intervenciji

		Aritmetična sredina	Standardni odklon	Standardna napaka aritmetične sredine
Večina voznikov bo vozila vozilo tudi po tem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo.	PRED	3,37	1,058	0,148
	PO	3,06	,922	,132
Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avto tudi, kadar verjetno presegajo mejo dovoljene koncentracije alkohola v krvi.	PRED	1,57	,855	,120
	PO	1,92	,997	,142
Težko je vedeti, koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vedno varna.	PRED	3,73	1,387	,194
	PO	3,59	1,513	,216
Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola.	PRED	2,22	1,205	,169
	PO	2,33	1,107	,158
Večina mojih prijateljev meni, da je voziti in piti alkohol sprejemljivo.	PRED	1,35	,656	,092
	PO	1,55	,937	,134
Alkohol je del vsake dobre zabave.	PRED	2,57	1,315	,184
	PO	2,43	1,369	,196
Če voznik pred vožnjo spije eno ali dve alkoholni pijači, to ne poveča verjetnosti za nastanek prometne nesreče.	PRED	1,51	,758	,106
	PO	1,61	1,133	,162
Vozniki pred vožnjo ne bi smeli piti nič alkohola.	PRED	4,47	1,027	,144
	PO	4,73	,638	,091
Če bi vedel, da je voznik popil preveč alkohola, se z njim ne bi peljal.	PRED	4,73	,603	,084
	PO	4,61	,885	,126
	PRED	4,88	,588	,082

Tveganje za prometno nesrečo se v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in marihuane še poveča.	PO	4,86	,612	,087
Vsak posameznik bi moral imeti pravico, da sam presodi, koliko alkohola lahko spi in še varno vozi vozilo.	PRED	2,06	1,121	,157
	PO	1,78	1,026	,147
Osebe, ki vozijo pod vplivom alkohola, bi morale izgubiti vozniško dovoljenje.	PRED	3,43	1,204	,169
	PO	3,59	1,290	,184
Vožnja pod vplivom alkohola je sprejemljiva, dokler te ne ujamejo.	PRED	1,18	,478	,067
	PO	1,20	,707	,101
Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so preveč napihnjene.	PRED	1,61	1,021	,143
	PO	1,47	,819	,117
Policija preveč časa posveča lovljenju in kaznovanju voznikov, ki vozijo pod vplivom alkohola.	PRED	1,71	,965	,135
	PO	1,80	,979	,140

Tabela 2 prikazuje rezultate t-testa za pare trditev PRED in PO intervenciji. Te razlike smo proučili s statistično analizo, v katero smo vključili 48 vprašalnikov, torej le tiste, katere so udeleženci rešili PRED in PO posvetu.

Tabela 2: Rezultati t-testa za ocene posameznega para trditev PRED in PO intervenciji

	Test parov						t	df	Signifikanca (2-tailed)
	Aritmetična sredina	Standardni odklon	Standardna napaka aritmetične sredine	95 % interval zaupanja razlike		t			
				Spodnji	Zgornji				

Večina voznikov bo vozila vozilo tudi po tem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo_PRED - Večina voznikov bo vozila vozilo tudi po tem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo_PO	,271	1,067	,154	-,039	,581	1,759	47	,085
Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avto tudi, kadar verjetno presegajo mejo dovoljene koncentracije alkohola v krvi_PRED - Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avto tudi, kadar verjetno presegajo mejo dovoljene koncentracije alkohola v krvi_PO	-,271	,893	,129	-,530	-,012	-2,101	47	,041
Težko je vedeti, koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vedno varna_PRED - Težko je vedeti, koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vedno varna_PO	,188	1,511	,218	-,251	,626	,860	47	,394
Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola_PRED - Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola_PO	-,125	1,196	,173	-,472	,222	-,724	47	,473
Večina mojih prijateljev meni, da je voziti in piti alkohol sprejemljivo_PRED - Večina mojih prijateljev meni, da je voziti in piti alkohol sprejemljivo_PO	-,229	,831	,120	-,471	,012	-1,910	47	,062

Alkohol je del vsake dobre zabave_PRED - Alkohol je del vsake dobre zabave_PO	,188	,816	,118	-,050	,425	1,592	47	,118
Če voznik pred vožnjo spi je eno ali dve alkoholni pijači, to ne poveča verjetnosti za nastanek prometne nesreče_PRED - Če voznik pred vožnjo spi je eno ali dve alkoholni pijači, to ne poveča verjetnosti za nastanek prometne nesreče_PO	-,125	1,248	,180	-,487	,237	-,694	47	,491
Vozniki pred vožnjo ne bi smeli piti nič alkohola_PRED - Vozniki pred vožnjo ne bi smeli piti nič alkohola_PO	-,271	,962	,139	-,550	,008	-1,951	47	,057
Če bi vedel, da je voznik popil preveč alkohola, se z njim ne bi peljal_PRED - Če bi vedel, da je voznik popil preveč alkohola, se z njim ne bi peljal_PO	,104	,973	,140	-,178	,387	,742	47	,462
Tveganje za prometno nesrečo se v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in marihuane še poveča_PRED - Tveganje za prometno nesrečo se v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in marihuane še poveča_PO	,021	,838	,121	-,222	,264	,172	47	,864
Vsak posameznik bi moral imeti pravico, da sam presodi, koliko alkohola	,333	1,018	,147	,038	,629	2,270	47	,028

lahko spiije in še varno vozi vozilo_PRED - Vsak posameznik bi moral imeti pravico, da sam presodi, koliko alkohola lahko spiije in še varno vozi vozilo_PO								
Osebe, ki vozijo pod vplivom alkohola, bi morale izgubiti vozniško dovoljenje_PRED - Osebe, ki vozijo pod vplivom alkohola, bi morale izgubiti vozniško dovoljenje_PO	-,042	1,031	,149	-,341	,258	-,280	47	,781
Vožnja pod vplivom alkohola je sprejemljiva, dokler te ne ujamejo_PRED - Vožnja pod vplivom alkohola je sprejemljiva, dokler te ne ujamejo_PO	-,042	,651	,094	-,231	,147	-,443	47	,659
Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so preveč napihnjene_PRED - Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so preveč napihnjene_PO	,146	,714	,103	-,062	,353	1,415	47	,164
Policija preveč časa posveča lovljenju in kaznovanju voznikov, ki vozijo pod vplivom alkohola_PRED - Policija preveč časa posveča lovljenju in kaznovanju voznikov, ki vozijo pod vplivom alkohola_PO	-,083	,404	,058	-,201	,034	-1,430	47	,159

Rezultati parnega t-testa kažejo sledeče (ločeno po alinejah za posamezen par oz. posamezno trditev):

- *Par 1: Večina voznikov bo vozila vozilo tudi po tem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo.* Rezultati testa PRED posvetom ($M = 3,37$, $SD = 1,058$) in PO posvetu ($M = 3,06$, $SD = ,922$) kažejo na zmanjšanje strinjanja s to trditvijo, kar je tudi zaželen odziv. Spremembo potrjuje tudi rezultat t-testa, ki z $p = 0,085$ ($t(47) = 1,759$) kaže na statistično signifikantno spremembo odzivov.
- *Par 2: Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avto tudi, kadar verjetno presegajo mejo dovoljene koncentracije alkohola v krvi.* Pri tej trditvi je prišlo do signifikantne spremembe v odgovorih pred in po intervenciji, saj se je srednja vrednost odgovorov PRED ($M = 1,57$, $SD = ,855$) in PO posvetu ($M = 1,92$, $SD = ,997$) prestavila bolj v desno, spremembo potrjujejo rezultati t-testa ($p = 0,041$, $t(47) = -2,101$).
- *Par 3: Težko je vedeti, koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vedno varna.* Pri tej trditvi rezultati niso pokazali signifikance razlik med odgovori PRED ($M = 3,73$, $SD = 1,387$) in PO posvetu ($M = 3,59$, $SD = 1,513$), saj je bila $p = 0,394$, je pa opaziti manjši premik srednjih vrednosti odgovorov v levo, kar pa je lahko posledica naključja.
- *Par 4: Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola.* Rezultati PRED posvetom ($M = 2,22$, $SD = 1,205$) in PO posvetu ($M = 2,33$, $SD = 1,107$) niso signifikantno različni ($p = 0,473$), kar lahko pripišemo tudi dejstvu, da gre za splošno trditev, pri kateri ne pričakujemo, da bi se odnos dijakov spreminjal glede na vsebino posvetov.
- *Par 5: Večina mojih prijateljev meni, da je voziti in piti alkohol sprejemljivo.* Rezultati PRED ($M = 1,35$, $SD = ,656$) in PO posvetu ($M = 1,55$, $SD = ,937$) se statistično signifikantno razlikujejo ($p = ,062$) ($t(47) = -1,910$), opazimo lahko premik proti večjemu strinjanju s podano trditvijo. Tudi pri tej trditvi gre načeloma za trditev, pri kateri ne pričakujemo večjih sprememb v odnosu dijakov do nje glede na vsebine intervencij, spremembo pa si lahko razložilo z večjim zavedanjem udeleženih dijakov, da je vožnja pod vplivom alkohola nevarna.
- *Par 6: Alkohol je del vsake dobre zabave.* Med odgovori PRED ($M = 2,57$, $SD = 1,315$) in PO posvetu ($M = 2,43$, $SD = 1,369$) ni signifikantnih razlik ($p = ,118$), kar kaže na priložnost za razmislek o večjem poudarku na zabavi brez alkohola v uvedenih intervencijah. Poudariti pa je treba, da že odgovori sami po sebi nakazujejo, da se

dijaki zavedajo, da se lahko zabavajo brez alkohola, saj se povprečne vrednosti odgovorov na to trditev nagibajo bolj k nestrinjanju s to trditvijo.

- *Par 7: Če voznik pred vožnjo spi eno ali dve alkoholni pijači, to ne poveča verjetnosti za nastanek prometne nesreče.* Odgovori PRED (M = 1,51, SD = ,758) in PO posvetu (M = 1,61, SD = 1,133) se statistično ne razlikujejo (p = ,491), do česar je najverjetneje prišlo zato, ker so že pred intervencijo dijaki pokazali visoko zavedanje o nevarnostih tudi manjših količin alkohola pred vožnjo, odgovori se namreč povprečno nahajajo med opcijama »sploh se ne strinjam« in »se ne strinjam«.
- *Par 8 Vozniki pred vožnjo ne bi smeli piti nič alkohola.* Kljub temu, da so odgovori PRED posvetom že močno kazali na strinjanje s trditvijo (M = 4,47, SD = 1,027), se je PO posvetu (M = 4,73, SD = ,638) strinjanje s trditvijo še povečalo (p = ,057), sprememba je bila tudi statistično signifikantna (t(47) = -1,951), kar kaže na pozitiven učinek posveta na udeležene.
- *Par 9: Če bi vedel, da je voznik popil preveč alkohola, se z njim ne bi peljal.* Rezultati PRED (M = 4,73, SD = ,603) in PO posvetu (M = 4,61, SD = ,885) se signifikantno ne razlikujejo (p = ,462), kar gre deloma pripisati visoki stopnji strinjanja s trditvijo že pred začetkom posveta.
- *Par 10: Tveganje za prometno nesrečo se v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in marihuane še poveča.* Rezultati PRED (M = 4,88, SD = ,588) in PO posvetu (M = 4,86, SD = ,612) so ostali bolj kot ne enaki, sprememba tudi ni signifikantna (p = ,864).
- *Par 11: Vsak posameznik bi moral imeti pravico, da sam presodi, koliko alkohola lahko spi in še varno vozi vozilo.* Pri tej trditvi zasledimo pozitiven učinek posveta na odnos dijakov, saj se vrednosti PRED (M = 2,06, SD = 1,121) in PO posvetu (M = 1,78, SD = 1,026) signifikantno razlikujejo (p = ,028, t(47) = 2,270). Zavedanje, da posamezniki ne bi smeli biti sami prepuščeni odločitvi, kdaj še lahko vozijo pod vplivom alkohola, se je torej povečalo kot neposreden rezultat intervencije.
- *Par 12: Osebe, ki vozijo pod vplivom alkohola, bi morale izgubiti voziško dovoljenje.* Pri tej trditvi razlike PRED (M = 3,43, SD = 1,204) in PO posvetu (M = 3,59, SD = 1,290) niso statistično signifikantne (p = ,781), kar lahko pripišemo precej močni konotaciji postavljene trditve.

- *Par 13: Vožnja pod vplivom alkohola je sprejemljiva, dokler te ne ujamejo.* Tudi tukaj razlike PRED (M = 1,18, SD = ,478) in PO posvetu (M = 1,20, SD = ,707) niso statistično signifikantne (p = ,659). Omeniti je treba, da je že pred intervencijo nestrinjanje s trditvijo na zelo visoki ravni, tako da prostora za izboljšanje oziroma pozitiven vpliv intervencije na tem področju skorajda ni.
- *Par 14: Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so preveč napihnjene.* Enako kot pri prejšnji trditvi tudi tu razlike PRED (M = 1,61, SD = 1,021) in PO posvetu (M = 1,47, SD = ,819) niso statistično signifikantne (p = ,164), vendar je tudi tu nestrinjanje s podano trditvijo že pred intervencijo na zelo visoki ravni.
- *Par 15: Policija preveč časa posveča lovljenju in kaznovanju voznikov, ki vozijo pod vplivom alkohola.* Rezultati PRED (M = 1,71, SD = ,965) in PO posvetu (M = 1,80, SD = ,979) niso signifikantno različni (p = ,159).

Sklep

Celokupno analiza kaže na uspešnost intervencij, saj se pri ključnih elementih, na katere ciljajo intervencije, po delavnicah pokažejo spremembe v odnosu mladostnikov. Predvsem se vidi vpliv na zavedanje pomembnosti negativnega vpliva alkohola na varnost vožnje, omeniti pa je treba tudi relativno ugoden profil odnosov mladostnikov do obravnavanih tematik že pred samimi intervencijami, kar kaže na izboljšanje tudi splošnega stanja med populacijo dijakov v Sloveniji.

Pri nekaterih področjih opazimo, da prihaja do nesoglasij med rezultati anket in cilji iniciative oziroma da rezultati intervencije ne prinašajo dovolj velikih sprememb v odnosih dijakov do obravnavanih tematik, kot bi jih želeli na podlagi načrtov intervencij. Deloma domnevamo, da do slabših oziroma statistično nesignifikantnih rezultatov prihaja tudi zaradi samih vprašalnikov, zato v nadaljevanju predlagamo nekaj usmeritev oziroma predlogov za spremembe.

Glavna težava, ki smo jo zaznali pri anketi, je v usmerjenosti trditvev, ki jih anketiranci ocenjujejo. Pri nekaterih trditvah, na primer »Če voznik pred vožnjo spi eno ali dve alkoholi pijači, to ne poveča verjetnosti za nastanek prometne nesreče«, je želen odgovor čim bolj v smeri nestrinjanja s trditvijo, pri drugih, na primer »Če bi vedel, da je voznik popil preveč alkohola, se z njim ne bi peljal«, pa je želen odgovor čim bolj v smeri strinjanja s trditvijo. Zaradi tega je reševanje ankete udeležencem oteženo, saj morajo pri vsaki trditvi poleg svojega odnosa do nje pozornost posvečati tudi konotaciji trditve in usmeritvi odgovorov. Prva sprememba vprašalnika, ki ga tako predlagamo, je, da se trditve spremenijo tako, da bodo vse usmerjene enako (torej da bo povsod zaželen odgovor čim bolj v smeri strinjanja), saj se s tem zmanjša možnost nerealnih odgovorov zaradi nerazumevanja ali težav pri reševanju ankete.

Druga sprememba, ki jo predlagamo v anketi, je odstranitev trditvev, kjer gre za splošne ocene anketirančevega okolja, ki se s samim posvetom ne morejo spremeniti (npr. Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avtomobil tudi, ko imajo v krvi alkohol nad dovoljeno mejo), iz drugega dela ankete. Ker gre tu za splošna dejstva, ki jih anketiranec samo

oceni, ne more pa jih aktivno spreminjati, je smiselno, da se tovrstne trditve anketirancu predložijo samo enkrat, ne pa pred in po posvetu.

V skladu z evalvacijo vprašalnikov in rezultatov lahko trdimo, da so rezultati posvetov zadovoljivi, pri samem merjenju vpliva posvetov na mladostnike pa obstaja prostor za izboljšave. V naslednjem krogu izvedb intervencij predlagamo uporabo posodobljenega vprašalnika, ki bo odpravil pomanjkljivosti, ugotovljene v tokratnem ciklu izvedbe. Predvsem predlagamo ločitev splošnih trditev in trditev, ki se nanašajo neposredno na udeleženca in njegov odnos do glavnih točk iniciative, ter spremembo nekaterih trditev tako, da bodo bolj jasno opredeljevale vsebino in namen iniciative.

Priloge

Priloga 1: Vprašalnik PRED posvetom

VPRAŠALNIK, POSVET PRED

Starost: ____ Spol: ____

1. Imam vozniško dovoljenje za:

- a) **Kolesa z motorjem (kategorija AM):** Da, že _____ mesecev Ne
 b) **Motorna kolesa (kategorija A):** Da, že _____ mesecev Ne
 c) **Avtomobil (kategorija B):** Da, že _____ mesecev Ne

2. Na lestvici od 1 do 5 oceni STRINJANJE s sledečimi trditvami, pri čemer 1 pomeni "Sploh se ne strinjam" in 5 pomeni "Popolnoma se strinjam".

	1	2	3	4	5
Večina voznikov bo vozila vozilo tudi po tem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo.					
Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avto tudi, kadar verjetno presegajo mejo dovoljene koncentracije alkohola v krvi.					
Težko je vedeti, koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vedno varna.					
Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola.					
Večina mojih prijateljev meni, da je voziti in piti alkohol sprejemljivo.					
Alkohol je del vsake dobre zabave.					
Če voznik pred vožnjo spi eno ali dve alkoholni pijači, to ne poveča verjetnosti za nastanek prometne nesreče.					
Vozniki pred vožnjo ne bi smeli piti nič alkohola.					
Če bi vedel, da je voznik popil preveč alkohola, se z njim ne bi peljal.					
Tveganje za prometno nesrečo se v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in marihuane še poveča.					
Vsak posameznik bi moral imeti pravico, da sam presodi, koliko alkohola lahko spi in še varno vozi vozilo.					
Osebe, ki vozijo pod vplivom alkohola, bi morale izgubiti vozniško dovoljenje.					
Vožnja pod vplivom alkohola je sprejemljiva, dokler te ne ujamejo.					
Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so preveč napihnjene.					
Policija preveč časa posveča lovljenju in kaznovanju voznikov, ki vozijo pod vplivom alkohola.					

Priloga 2: Vprašalnik PO posvetu**VPRAŠALNIK, POSVET PO**

Starost: ____ Spol: ____

1. Na lestvici od 1 do 5 oceni STRINJANJE s sledečimi trditvami, pri čemer 1 pomeni "Sploh se ne strinjam" in 5 pomeni "Popolnoma se strinjam".

	1	2	3	4	5
Večina voznikov bo vozila vozilo tudi po tem, ko so pili alkohol, če menijo, da so spili pod dovoljeno mejo.					
Ljudje, ki jih poznam, včasih vozijo avto tudi, kadar verjetno presegajo mejo dovoljene koncentracije alkohola v krvi.					
Težko je vedeti, koliko alkohola lahko spiješ, da je vožnja še vedno varna.					
Vsak kdaj vozi pod vplivom alkohola.					
Večina mojih prijateljev meni, da je voziti in piti alkohol sprejemljivo.					
Alkohol je del vsake dobre zabave.					
Če voznik pred vožnjo spi eno ali dve alkoholni pijači, to ne poveča verjetnosti za nastanek prometne nesreče.					
Vozniki pred vožnjo ne bi smeli piti nič alkohola.					
Če bi vedel, da je voznik popil preveč alkohola, se z njim ne bi peljal.					
Tveganje za prometno nesrečo se v primeru vožnje pod vplivom kombinacije alkohola in marihuane še poveča.					
Vsak posameznik bi moral imeti pravico, da sam presodi, koliko alkohola lahko spi in še varno vozi vozilo.					
Osebe, ki vozijo pod vplivom alkohola, bi morale izgubiti vozniško dovoljenje.					
Vožnja pod vplivom alkohola je sprejemljiva, dokler te ne ujamejo.					
Nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola so preveč napihnjene.					
Policija preveč časa posveča lovljenju in kaznovanju voznikov, ki vozijo pod vplivom alkohola.					

2. Na lestvici od 1 do 5 oceni današnji posvet, pri čemer 5 pomeni »Zelo sem zadovoljen z izvedbo posveta« in 1 pomeni »Sploh nisem zadovoljen z izvedbo posveta«.

Zadovoljstvo z izvedbo 1 2 3 4 5

3. Tak dogodek bi priporočil ostalim sovrstnikom. Da Ne Mogoče